

Araling Panlipunan

Kagamitan ng Mag-aaral

Waray

Ang kagamitan sa pagtuturong ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga edukador mula sa mga publiko at pribadong paaralan, kolehiyo, at / o unibersidad. Hinihikayat namin ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawaran ng Edukasyon sa action@deped.gov.ph.

Mahalaga sa amin ang inyong mga puna at mungkahi.

**Araling Panlipunan – Unang Baitang
Kagamitan ng Mag-aaral sa Waray
Unang Edisyon, 2013
ISBN: 978-971-9981-61-9**

Paunawa hinggil sa karapatang-sipi. Isinasaad ng Seksiyon 176 ng Batas Pambansa Bilang 8293: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa ano mang akda ng Pamahalaan ng Pilipinas. Gayon pa man, kailangan muna ang pahintulot ng pamahalaan o tanggapan kung saan ginawa ang isang akda upang magamit sa pagkakakitaan ang nasabing akda. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang patawan ng bayad na *royalty* bilang kondisyon.

Ang mga akda / materyales (mga kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand names*, tatak o *trademarks*, atbp.) na ginamit sa aklat na ito ay sa nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsikapang mahanap at mahingi ang pahintulot ng mga may karapatang-ari upang magamit ang mga akdang ito. Hindi inaangkin ni kinakatawan ng mga tagapaglathala (*publisher*) at may-akda ang karapatang-arang iyon.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Br. Armin A. Luistro FSC
Pangalawang Kalihim: Dr. Yolanda S. Quijano
Kawaksing Kalihim: Dr. Elena R. Ruiz

Mga Bumuo ng Kagamitan ng Mag-aaral

Mga Consultant: Maria Serena I. Diokno, Ph.D. at Marie Yvette Concepcion-Alcazar

Mga Manunulat: Maria Vanessa P. Lusung-Oyzon at Czarina B. Agcaoili

Mga Tagasuri: Haydee Alipustain, Thea Joy G. Manalo, Rodel C. Sampang, Jose Evie G. Duclay, Jomar I. Cañega, at Ma. Victoria C. Casoy

Mga Tagasalin: Gretel Laura M. Cadiong, Virgilia D. Dableo, Rosemarie M. Guino, Ramira R. Tayoni, Ronela R. Anasarias, Mercedita S. Garcia, at Sylvia D. Villanueva

Gumuhit ng mga Larawan: Erica Villanueva, Eric S. de Guia, Erich D. Garcia, at Jayson R. Gaduena

Mga Naglayout: Joselito B. Asi at Allan R. Thomas

Encoder: Jayson R. Gaduena

Inilimbag sa Pilipinas ng _____

Department of Education-Instructional Materials Council Secretariat (DepEd-IMCS)

Office Address: 2nd Floor Dorm G, PSC Complex, Meralco Avenue
Pasig City, Philippines 1600
Telefax: (02) 634-1054 or 634-1072
E-mail Address: imcsetd@yahoo.com

LISTAHAN HAN PAG-ARADMAN

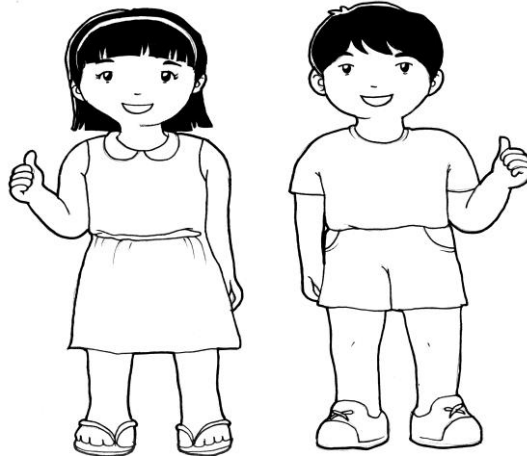
ARALING PANLIPUNAN

YUNIT 1: IBA AKO

Leksyon	Ulohan	Paypay
1	Pagkilala ha Imo Kalugaringon	2
1.1	An Akon Kalugaringon	3
1.2	Naiiba Ako	9
1.3	An Akon Mga Panginginahanglan	17
1.4	An Akon mga Paborito nga Butang	21
2	Pagpapaangbit han Kalugaringon nga Istorya ha Kinabuhi	32
2.1	Ha Akon Pagdako	33
2.2	An Pagbabag-o Han Akon Kalugaringon	38
3	Paghatag Hin Importansiya Ha Kalugaringon	42
3.1	An Pag-ataman Han Akon Lawas	43
3.2	An Pagpauswag Han Akon Abilidad	45
3.3	An Akon mga Hingyap	47

Yunit 1: IBA AKO

TINIKANGAN

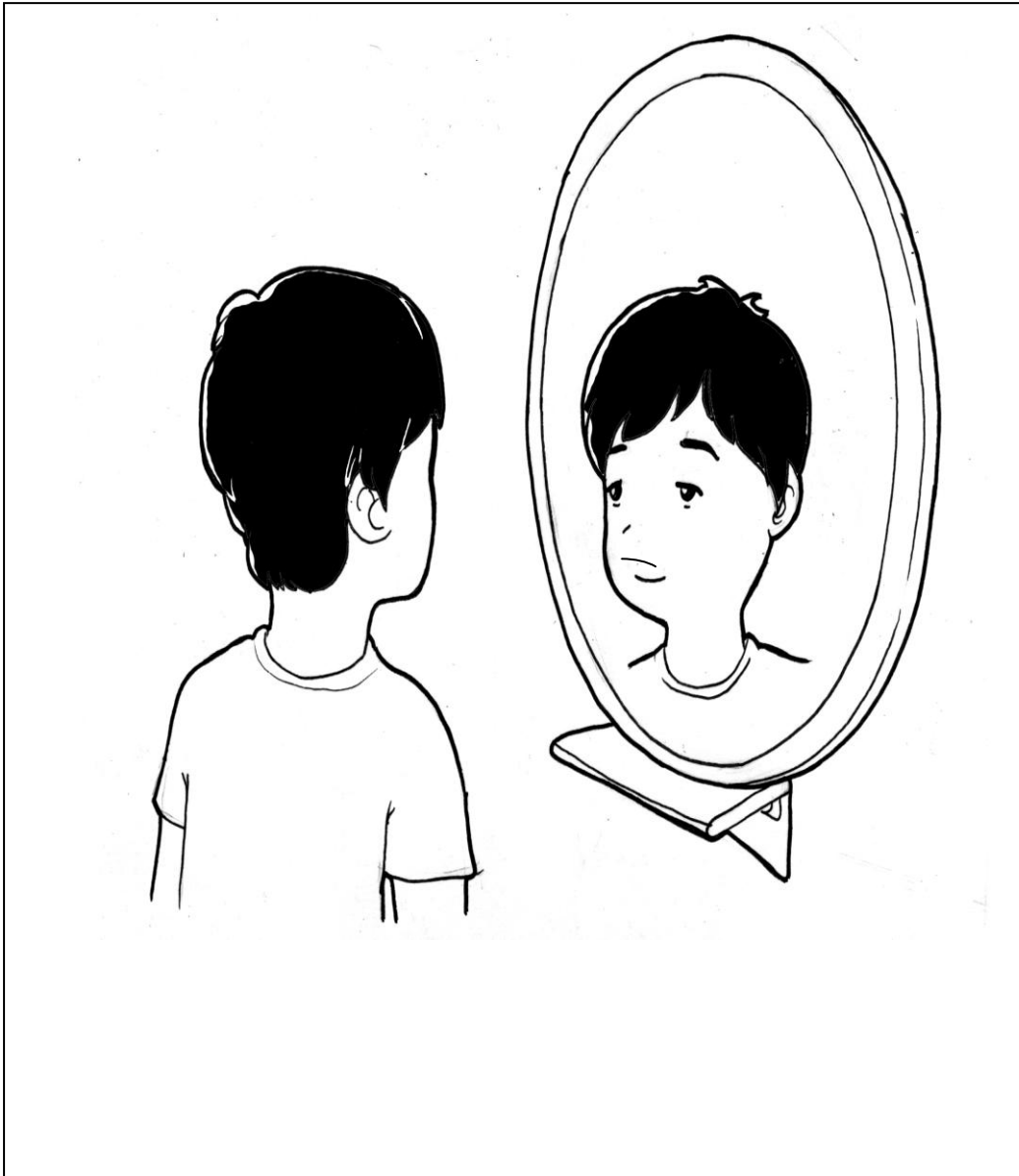
MGA PANUYO

Kahuman pag-admi an yunit 1 gamit an modyul, ginlalauman nga mahihimo ini nga mga nasunod:

1. Maipakikilala mo an imo kalugaringon
2. Maiintindihan mo an ideya han padayon nga pagbag-o han imo kalugaringon samtang ka nagtutubo
3. Matatanding an istorya han imo kinabuhi ha imo kaklase
4. Maaataman ngan maidadasig mo an imo kalugaringon

Leksyon 1: Pagkilala ha Imo Kalugaringon

TINIKANGAN

Leksyon 1.1. An Akon Kalugaringon

Paghunahunaa

Ano an imo nahibabaroan hiunong han imo kalugaringon?

Buruhaton 1

Pag-uyag anay kita.

Pamati han direksyon han magturutdo. Pagrupo-grupo kamo han iyo mga kaklase base han kategorya nga sisidngon han iyo magturutdo. Hini nga uyag, hingyap nga magsusumat ka han imo ngaran, kaadlawan, edad ngan inuukyan.

Para makahimo hin grupo, ano an kinahanglan mo nga igpakiana ha imo mga kaklase? Kun ikaw an papakianhan ha imo mga kaklase, ano man an imo mga baton?

Ano nga mga hitabo an kinahanglan nimo igsumat an imo ngaran, kaadlawan, edad ngan inuukyan?

Buruhaton 2

Paggrupo hin tag-upat. Pamati hin maupay han babasahon nga sitwasyon han magturutdo. Ipakita pinaagi hin usa nga drama kun paunan-o nimo igpapakilala an imo kalugaringon. Tatagan kamo hin eksakto nga oras para mag-andam ngan magpraktis.

Ipaangbit ha klase an igin-andam nga drama.

Ano an imo inabat kahuman niyo ipakita ha klase an iyo gin-andam nga drama?

Gin-agian na ba nimo an sitwasyon nga Ciginpakita? Ano an imo ginbuhat o iginbaton han mga pakiana?

Buruhaton 3

Igsurat ha blangko an gin-aaro nga impormasyon.

Cassidy Elementary School
Carigara, Leyte

Ngaran: _____

Grado: _____

Mrs. Ramira R. Tayoni
Magturutdo

Mga Importante nga Impormasyon

Kaadlawan: _____

Edad: _____

Urokyan: _____

Kag-anak: _____

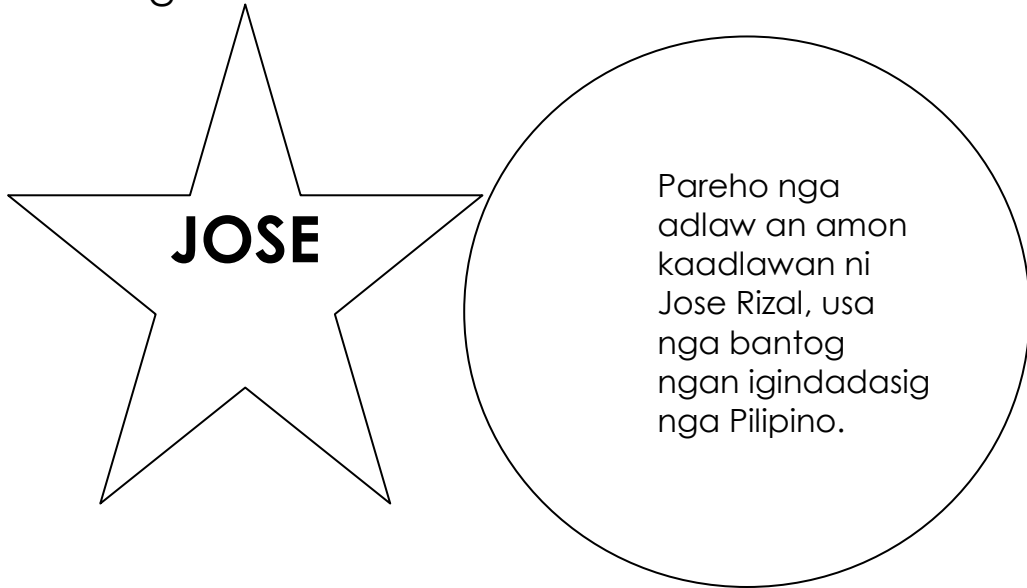
Buruhaton 4

Para mas labi nimo nga makilala an imo kalugaringon, angay la nga maaram ka han gintikangan han imo ngaran. Pakianhi an iyo mga kag-anak o magbarantay kun kay ano nga gintagan ka man hini nga ngaran.

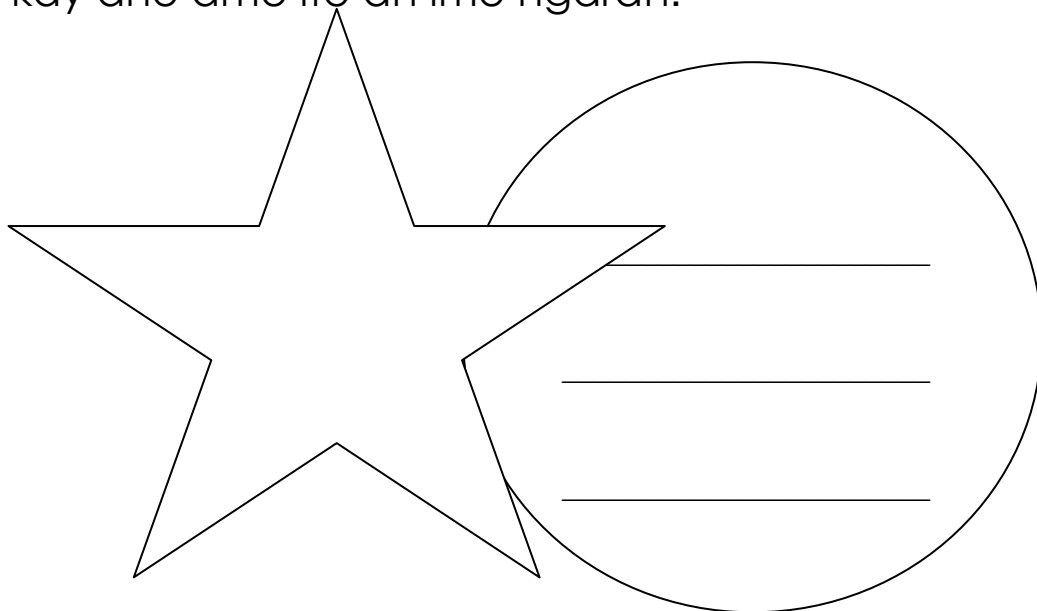
Igsurat ha sulod han bituon an imo siyahan nga ngaran. Pananglitan, Jose. Isurat naman ha sulod han lidong an rason kun kay ano nga ini nga ngaran an ihinatag ha imo. Pananglitan, pareho an adlaw han amon kaadlawan nga hi Jose Rizal, usa nga bantog ngan igindadasig nga Pilipino.

Pananglitan:

Pabulig ha imo mga kag-anak o kaupod ha iyo balay han pagbaton hini.

Direksyon: Igsurat an imo ngaran ha sakob han bituon ngan ha sakob han lidong an rason kun kay ano amo ito an imo ngaran.

Buruhaton 5

Ano an tawag ha imo ha iyo balay? Ano naman an tawag ha imo han imo kasangkayan? Ano man an ngaran an imo pinakakaruyag?

Hin usa nga malimpyo nga papel, paghimo hin **name tag** kun diin nakasurat an imo pinakakaruyag nga ngaran. Kolori ini han imo paborito nga kolor. Pabulig han imo magturutdo hit pagbutang hin higot. Igsul-ot ini ha klase.

Tigamni

Kinahanglan nga maaram ka han mga impormasyon mahiunong han imo kalugaringon sugad han imo ngaran, kaadlawan, edad ngan inuukyan.

Magagamit nimo ini nga mga impormasyon pagpapakilala han imo kalugaringon ngadto ha imo mga kasangkayan, kaklase ngan mga kauyag.

Katungod han kada bata nga Pilipino nga ig-anak, magkamay ada ngaran ngan nasyonalidad.

Leksyon 1.2. Naiiba Ako

Paghunahuna

Paunan-o nimo ipapakilala an imo kalugaringon? Ano an imo mga pangilala-an pisikal ngan kinaiya nga naiiba han mga tawo nga nakapalibot ha imo?

Buruhaton 1

Kuha hin usa nga malimpyo nga papel ngan igdrowing an imo kalugaringon. Kahuman nimo magdrowing, igsurat an imo ngaran ha ilarom nga parte han imo gindrowing. Igpakita an imo hinimo ha imo mga kaeskwela. Pananglitan:

Kitaa an mga iginpaskin nga mga drowing han imo mga kaklase. Igtanding han imo gindrowing.

Ano an pagkairigbahan? Ano an pagkapaprehoan?

Ano an imo inaabat samtang -

- a) Gindrodrowing nimo an imo kalugaringon?
- b) iginpapakita nimo an imo gindrowing?
- c) namamati ka han pagpaangbit han imo mga kaeskwela?

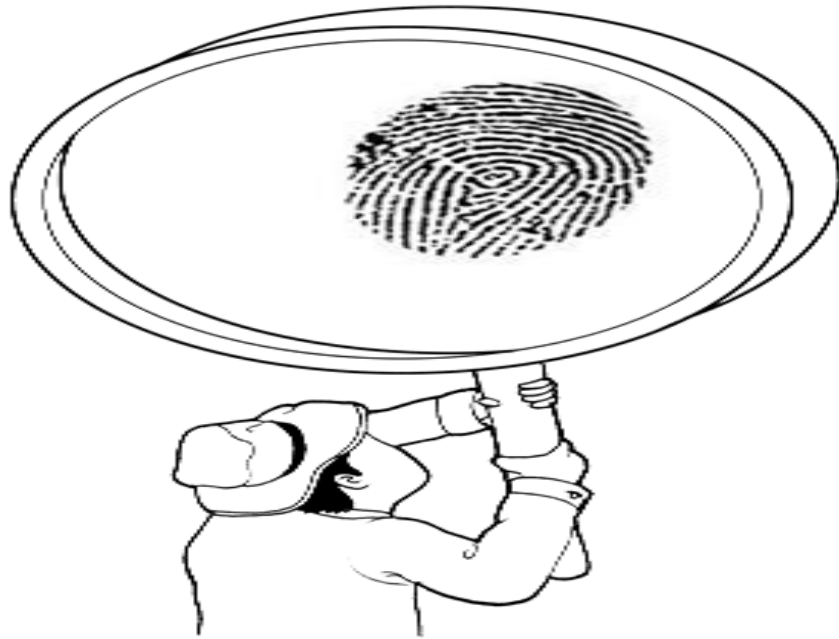
Ano an imo nakit-an han imo igindrowing?
Igsaysay ini.

Kay ano nga diri magkaparepareho iton iyo mga gindrowing?

Ano an kaibahan han imo gindrowing han mga ginbuhat han iba mo nga kaeskwela?

Buruhaton 2

Nakaobserbar ka na ba han imo mga tudlo ha kamot? Kitaa hin maupay an mga imprinta han imo tamuragko.

Ngatanan kita may kalugaringon nga imprinta han tudlo o **thumb print** pareho ha drowing. Igtanding an imo kalugaringon nga imprinta han tudlo o **thumb print** han imo kaeskwela.

Paggrupo kamo hin taglima. Kuha hin usa nga malimpyo nga papel ngan pagbiling hin pwede mahikolor han imo tamuragko.

Kahuman nimo kolori an imo tamuragko, igduon ini hin usa nga malimpyo nga papel sugad hit ada han ladawan.

Panginanoa hin maupay an mga imprinta han imo tamuragko. Ano an imo nadiskubre? Magpareho ba an guhit han imo tudlo o **thumb print** han imo mga kaklase?

Labot han imprinta han tudlo o **thumb print**, may iba pa ba kamo nga nakikit-an nga naiiba hiton iyo mga kaeskwela?

Tigamni

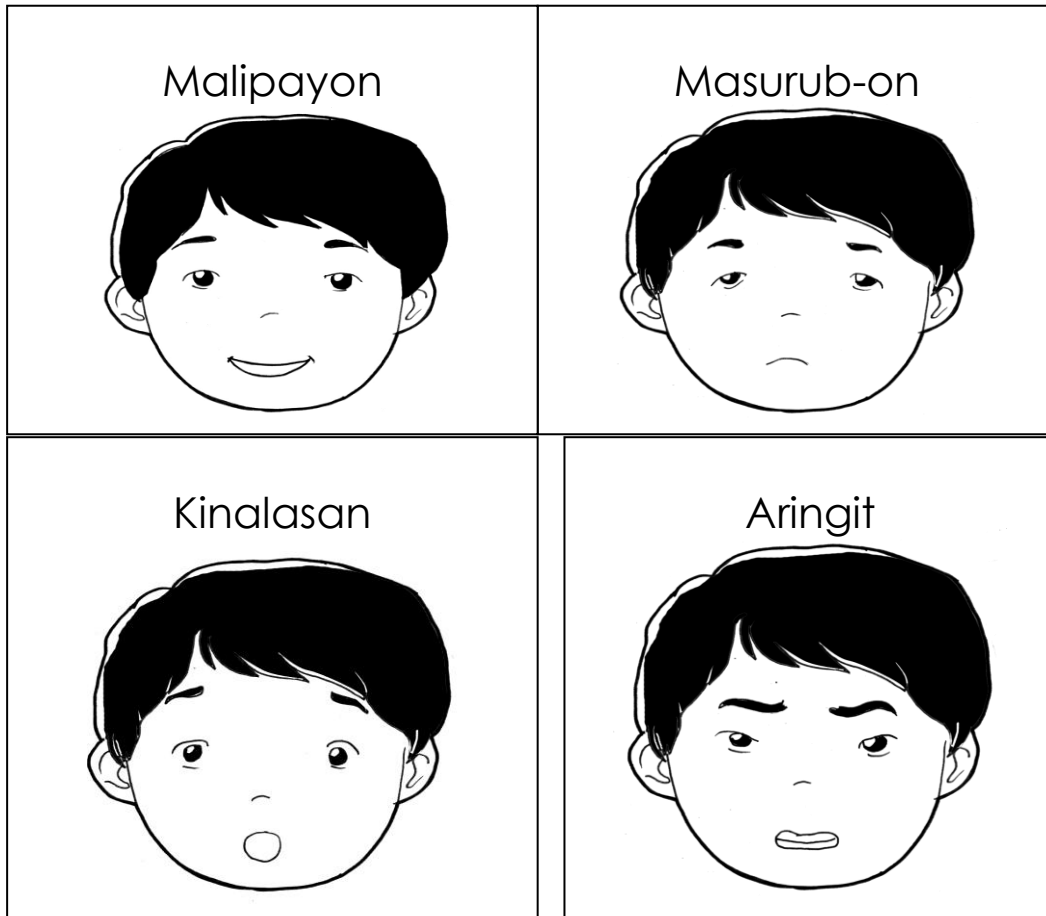
May ada ka mga pisikal nga kaibahan han imo mga kaeskwela sugad hiton imprinta han tudlo o **thumb print**, sukol o kadako han lawas, korte han kahimo, kahataas han irong, korte ngan kolor han mga mata, ngan an kolor ngan klase han aton buhok. Kaangayan la nga igdasig naton an aton mga kalugaringon.

Kun may ada ka man mga kaeskwela nga naiiba, kinahanglan nga igtahod naton ngan tagan hin importansya an mga maupay nga kinaiya han kada usa.

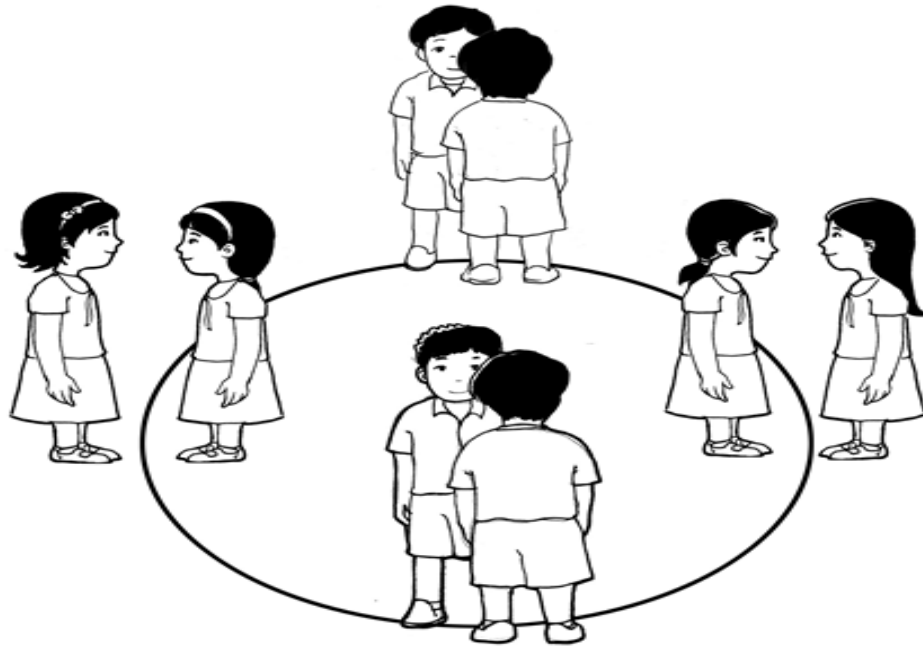
Buruhaton 3

Kitaa an mga drowing.

Iginpapakita han drowing an iba-iba nga inaabat han tawo sugad han kamalipayon, kamasurub-on, kakalasi ngan kaaringit. San-o ini nimo gin-aabat nga mga balatian?

Pag-uyag kita. Pagrupo kamo hin duha nga may ada pareho nga kadamo hin kaapi. Kada grupo maghihimo hin usa nga lidong. Subda niyo an ada ha drowing.

Pamati han babasahon han imo magturutdo.
Hunahunaa an imo gin-aabat han iya ginbasa.
Mag-iihap an magturutdo ngan ngatanan nga
mga kabataan mapitad makausa tipatuo.
Pakaihap hin lima, igpakita ha katugbang nga
kaklase an imo gin-abat han ginsiring nga
sitwasyon.

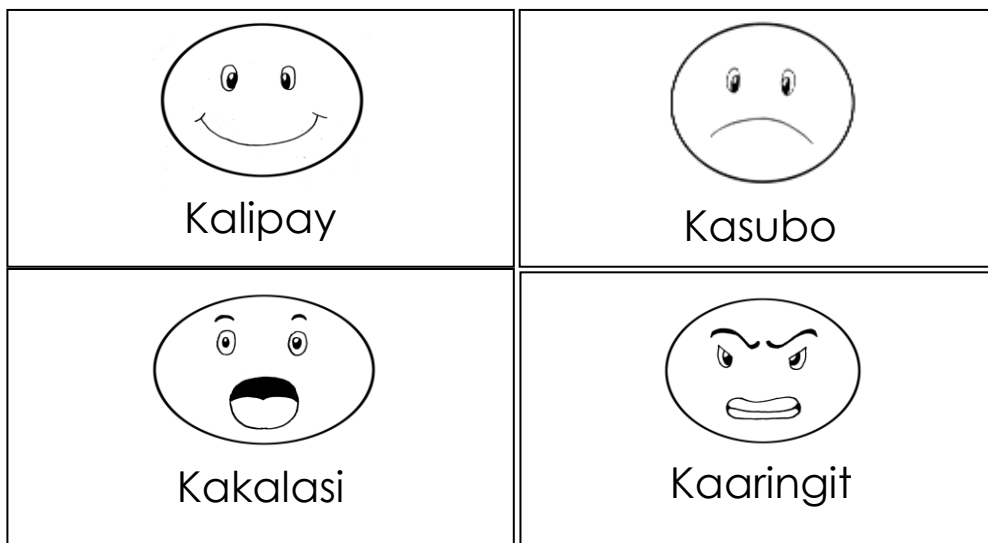
Utroha ini nga buruhaton han masunod pa nga
babasahon nga sitwasyon han magturutdo.

Ano an imo inaabat samtang nag-uuyag ka?
Parehas ba an iyo ipinakita nga pag-abat han
imo harani nga kaklase han kada sitwasyon nga
binasa han iyo magturutdo? Kay ano?

Buruhaton 4

May ada mga nawong ha sulod han kahon nga nagpapakita hin iba-iba nga balatian. Kolori an kada usa hin kolor nga narepresentar han iba-iba nga balatian. Igdrowing an mga butang nga nagin rason han imo kalipay, kasubo, kakalasi ngan kaaringit ha ligid han nawong nga ada han sulod han kahon.

An Akon Balatian

Tigamni

May ada ka kalugaringon nga balatian. May mga rason han imo kalipayan, kasubo, kahikalasi ngan kaaringit. Sugad ha imo, an iba nga bata may ada gihapon kalugaringon nga balatian nga kinahanglan nimo tahuron ngan kilal-on.

Leksiyon 1.3. An Akon Mga

Panginginahanglan

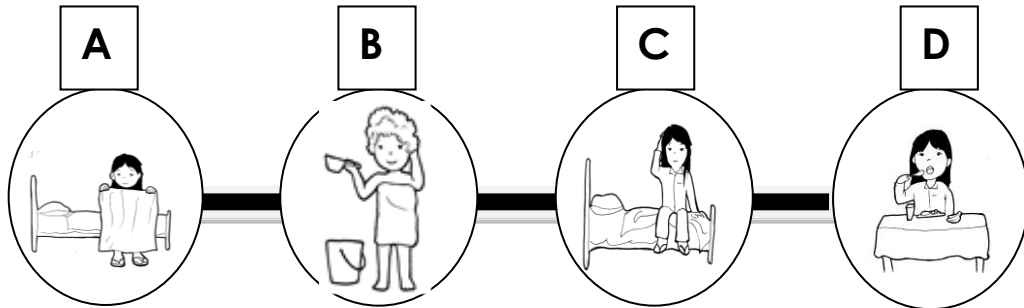
Paghunahunaa

Ano an imo kinaadlaw nga panginahanglan?

Buruhaton 1

Kitaa an mga panhitabo ha drowing. Pagsunud-sunora an mga drowing base han mga panhitabo. Igsurat an numero ha papel an letra nga A-D. A para han giunahi nga panhitabo ngan D naman han pinakaurhi.

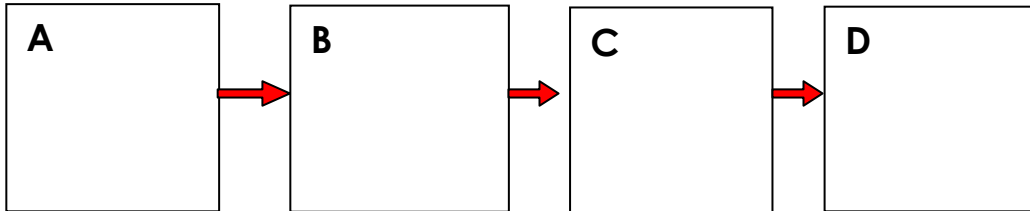

Kay ano nga sugad hini an imo nahunahunaan nga pagkasunod-sunod han mga drowing?

Badlis han kaagi o **timeline** an tawag han imo ginbuhat. Ipinapakita an usa nga badlis han kaagi o **timeline** kun kakan-o nahitabo an mga buruhaton. Para makahimo hin badlis han kaagi, paghunahuna hin mga magkasunod-sunod nga panhitabo.

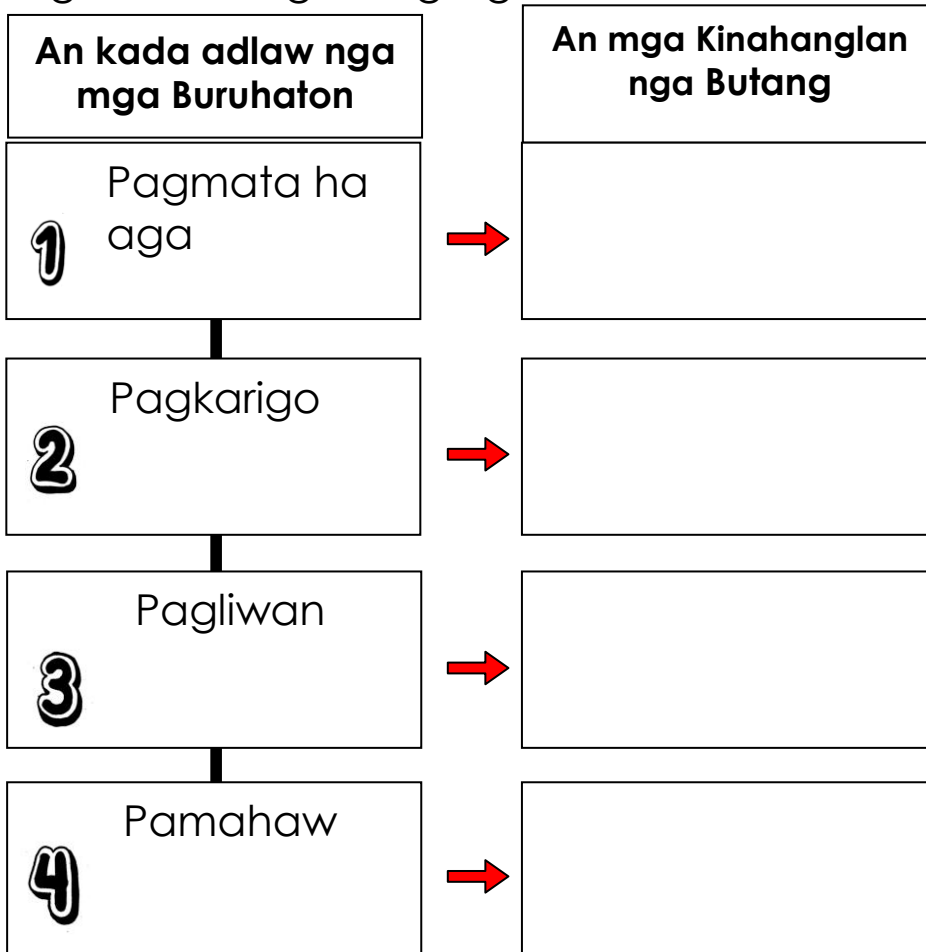
Pruybahi paghimo han imo kalugaringon nga badlis han kaagi o **timeline**. Hunahunaa an mga

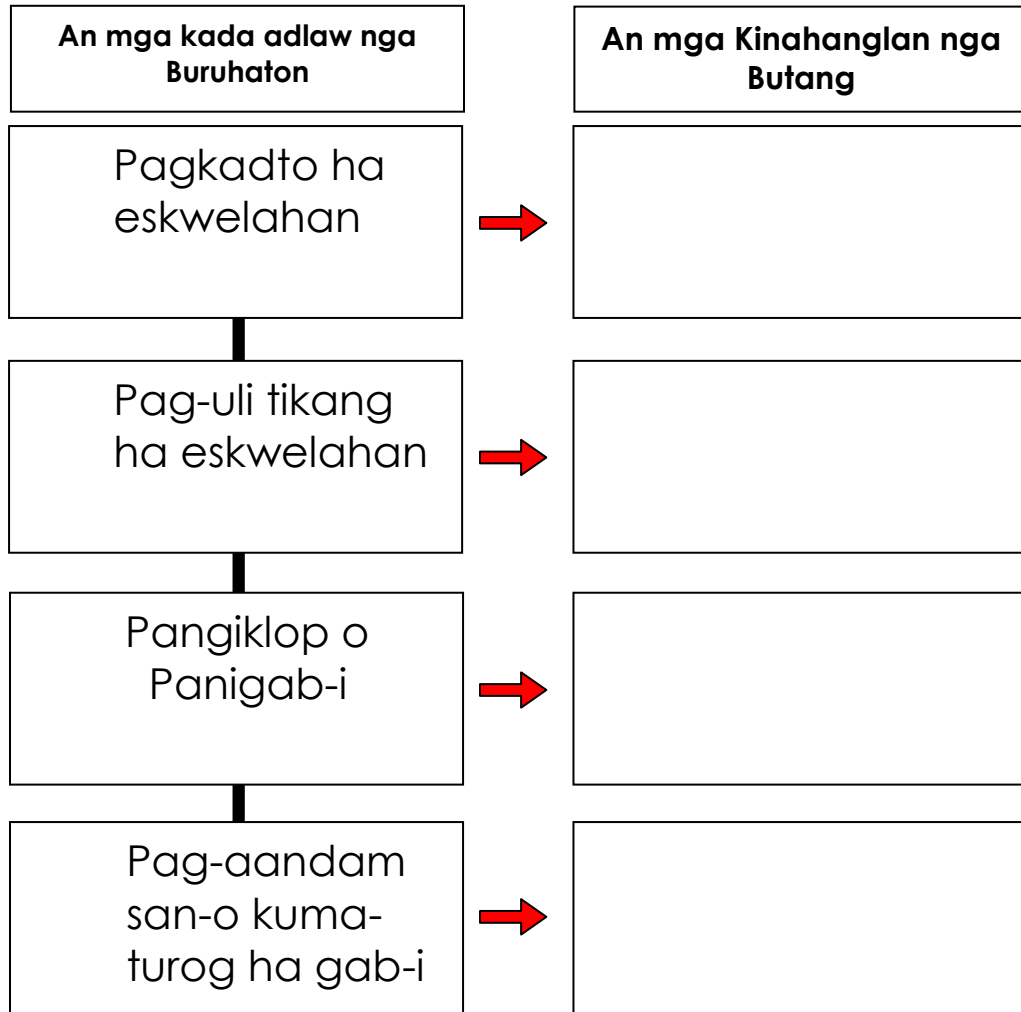
nahitabo tikang han imo paggawas ha iyo balay. Pabulig han imo magtuturo han mga karuyag nimo ig-istorya. Igdrawing ha imo **notebook** an mga panhitabo. Butangi hin linya. Nakahimo ka na han imo **timeline**.

Buruhaton 2

Adi an badlis han kaagi o **timeline** nga ginbubuhat mo ha kada adlaw. Igdrawing an mga kinahanglan nga gamit ha kada buruhaton.

Pag-admi an badlis han kaagi o **timeline** ngan an mga butang nga iyo igindrowing.

Ha imo mga igindrowing, hain an imo kinahanglan para mabuhi? Hain ha imo igindrowing an mabubuhi ka bisan kun waray ito?

Pili hin usa nga kaeskwela ngan pabatia hiya han imo mga baton. Igtanding an imo mga baton han iya mga nagin baton.

Buruhaton 3

Kitaa an urusahon nga tadyaw han mga butang nga may mga butang nga kinahanglan han bata nga pareho ha imo. Iglista ha imo **notebook** an mga butang nga imo kinahinglanon.

Nauubos, naguguba o nawawara ba ini nga mga butang? Paunan-o mo aatamanon ini nga mga butang para diri makarag, maruba o mawara?

Tigamni

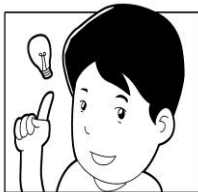

May ada iba-iba nga panguna nga panginginahanglan an kada bata sugad han pagkaon, bado, urukyan ngan mga gamit ha eskwelahan.

Nag-iiba-iba an mga panginginahanglan han kada bata depende han lugar ngan sitwasyon nga iya kinamumutangan.

Leksyon 1.4. An Akon mga Paborito nga Butang

Paghunahunaa

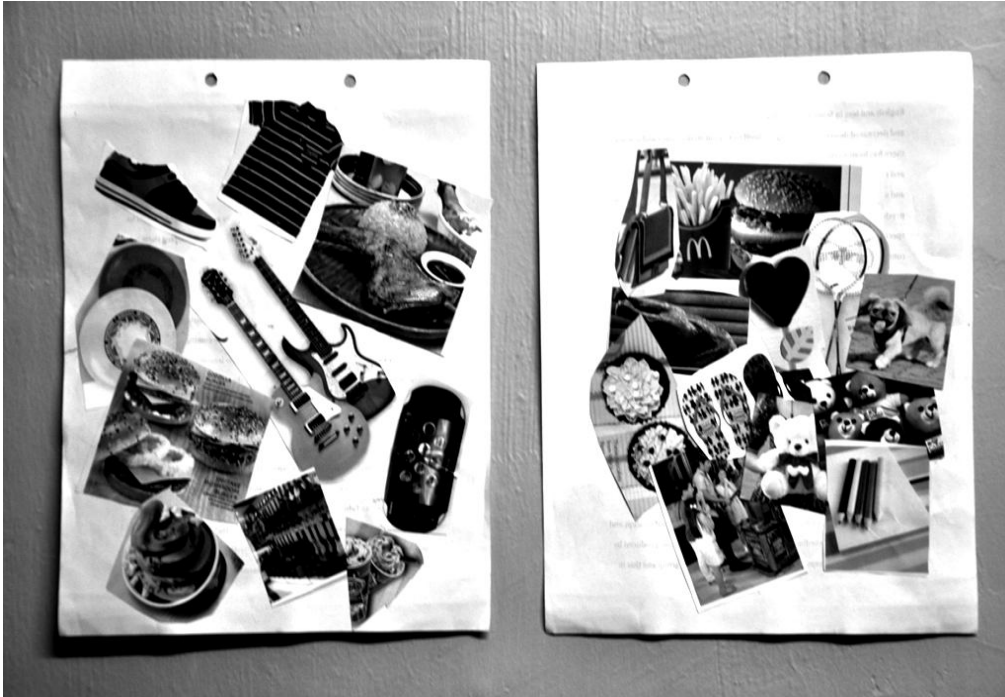
Ano an imo mga paborito nga pagkaon? Bado? Uyagan? Pasyadahan? Kinaadlaw nga buruhaton?

Buruhaton 1

Paggunting tikang han mga daan nga diyaryo o **magazine** hin drowing hin mga pagkaon, bado, uyagan, pasyadahan o karuyag nga mga buruhaton nga nagpapakilala ha imo. Dad-a ini ha klase.

Kuha hin malimpyo nga papel. Igpadukot an imo dara nga mga drowing hin mga butang nga karuyag gud nimo ngan nagpapakilala ha imo. Maaram ba kamo kun ano an tawag hini?

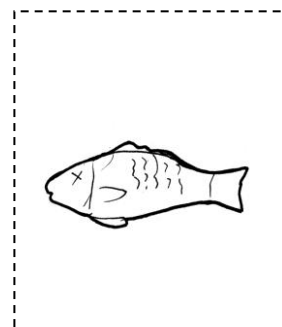
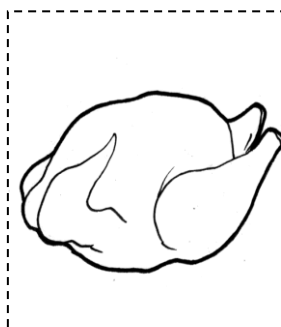
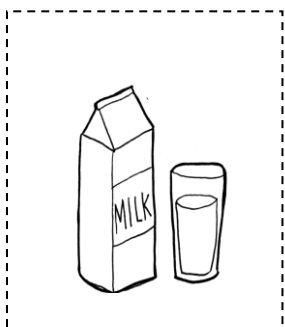
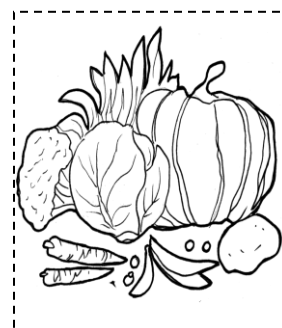
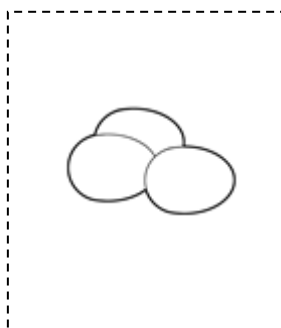
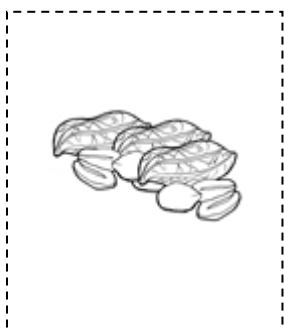
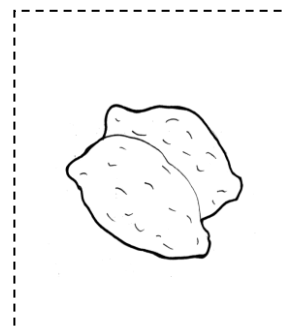
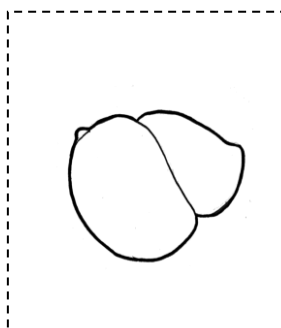
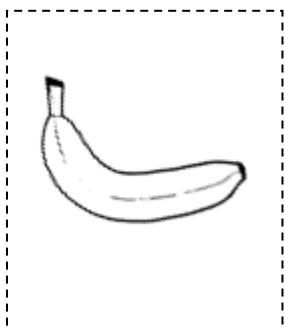
Collage (ko-láds) an tawag hini. An **collage** an gin-uurusa nga mga drowing nga nagpapakita hin usa nga dako nga ideya. Igpakita an imo nahuman nga **collage** ha klase.

Gamit an imo mga ginunting nga drowing, andam ka ba paghimo han imo **collage**? Igpadukot ini nga mga drowing ha usa nga malimpyo nga papel. Igbutang an imo ngaran ngan susuratan mo an ulohan, “An Akon Mga Karuyag”.

Igpakita an imo nahuman nga **collage** ha klase.

Buruhaton 2

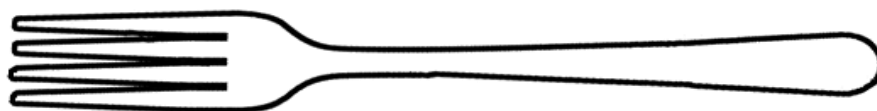
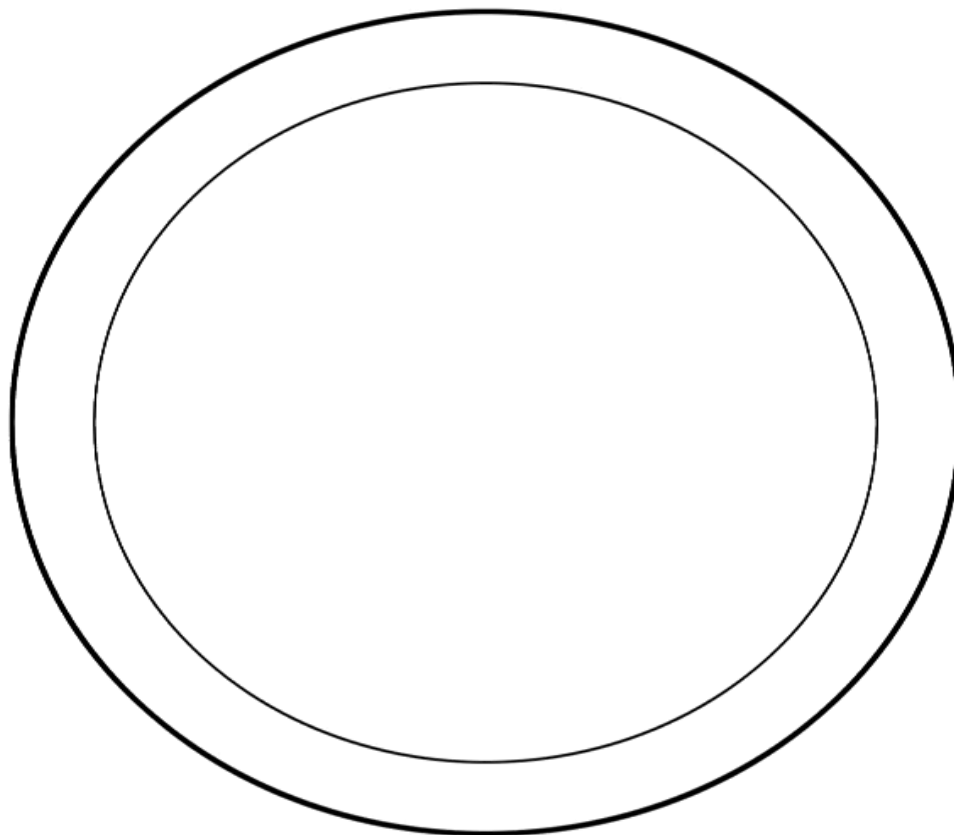
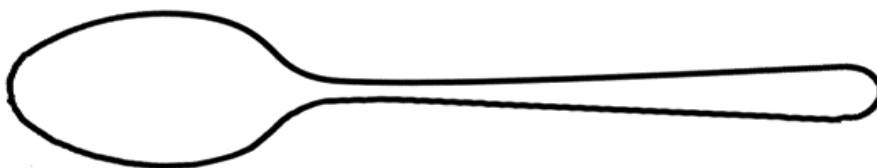
Aro hin **activity sheet** ha imo magturutdo. Guntinga an mga drowing ha ubos. Igpadikit an mga ini ha drowing nga plato ngan himoa nga **collage**. Pagdrowing ha iba nga papel han imo mga paborito nga pagkaon ngan igdugang ini han imo **collage**.

Ngaran: _____

Grado: _____ Petsa: _____

An Akon mga Paborito nga Pagkaon

Buruhaton 3

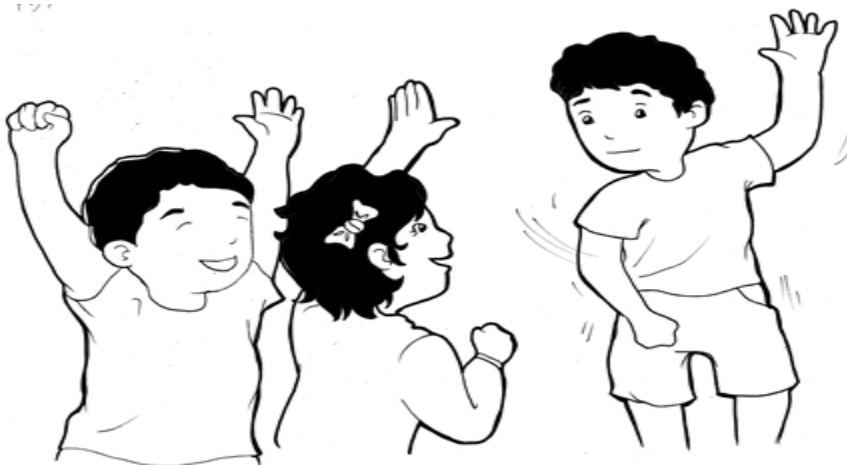
Pagdara han imo mga paborito nga butang sugad han libro, bado o uyagan.

Igpakita ha klase an imo dara nga paborito nga butang.

Buruhaton 4

Ipatigo ha imo mga kaeskwela an imo paborito nga buruhaton pinaagi hin uyag nga **charades**. Ini nga uyag in nagpapatigo hin usa nga butang pinaagi la han pagbuhat hin aksyon ngan diri nagyayakan. An buruhaton nga pagpapatigo han kada usa in oorasan han magturutdo.

Kahaman han uyag nga **charades**, upod ngan pakiggrupo han imo mga kaklase nga pareho an iyo paborito nga buruhaton. Pagplano paghimo hin usa nga maupay nga pasundayag kun diin maipapakita an iyo paborito nga buruhaton.

Tigamni

An kada bata may kalugaringon nga paborito nga butang, buruhaton ngan pagkaon. Nagpapakilala ini nga naiiba ka nga indibiduwal.

Buruhaton 5

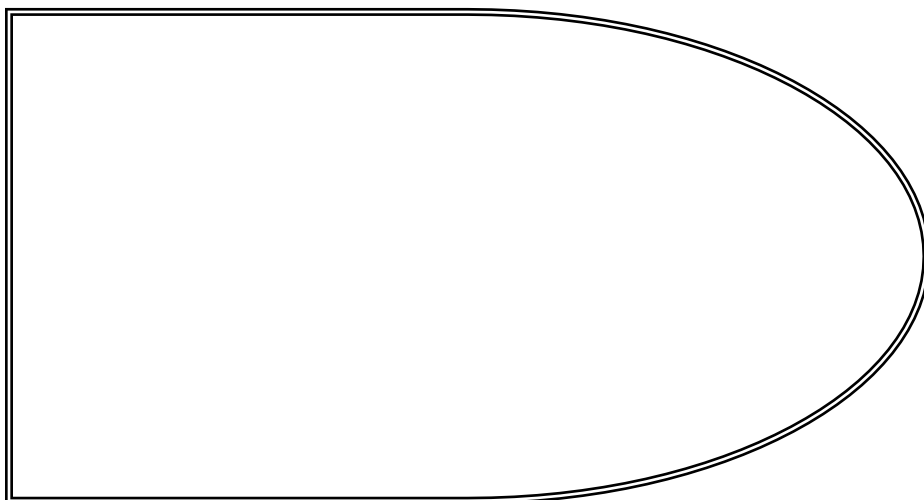
Magsangkay hin duro hira Ana ngan Mara. Pirmi hira mag-upod. Pirmi gihapon hira nagbibinuligay. Damo an mga butang nga pareho nira naruruyagan pagbuhaton sugad han pag-uyag han sudsud ngan balay-balay.

Suok gihapon nga magsarangkay hira Jun, Anton ngan Paco. Pirmi hira nakikit-an nga malipayon nga nagdadakup-dakopay, nag-uuyag hin sipa ngan nagtatago-tagoay. Nag-aarangbitay gihapon hira kun ano an mayda han kada usa.

Hi ikaw, hin-o an imo suok nga sangkay? Kay ano nga imo hira nagin sangkay? Ano an ira mga kinaiya nga imo naruyagan?

Pagsurat hin usa nira nga kinaiya han igin-andam nga may porma nga papel han magturutdo. Kahuman, guntinga ini ngan ipadukot ha nakapaskil nga drowing ha sulod han pag-aradman nga gin-andam han iyo magturutdo.

Kahuman han buruhaton, kantaha niyo an aada ha ubos ha tono han “Are You Sleeping?”

*Ako in naiiba
Ako in naiiba
Pati ikaw
Pati ikaw
Mag-urusa la kita
Mag-urugyag na kita
kada adlaw
Kada adlaw*

Buruhaton 6

Kitaa ngan pag-admi an kalo ni Jose.

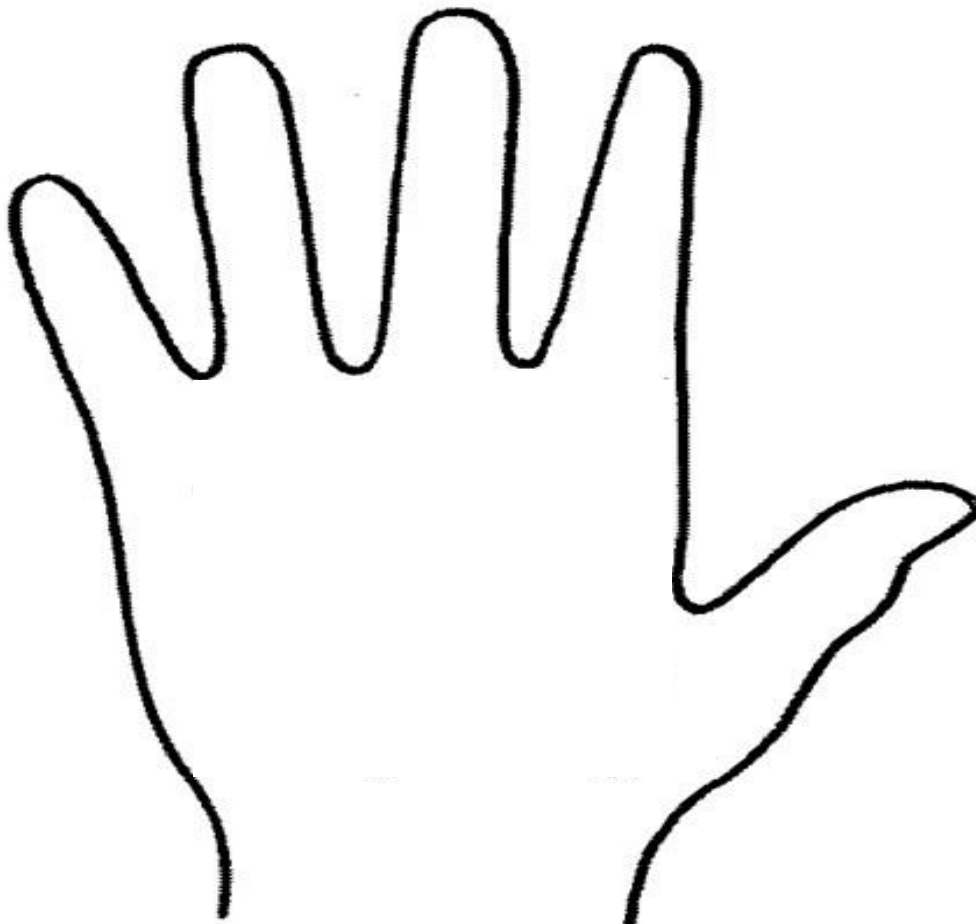

Makikita nimo ha iya kalo nga may ada mga drowing. An mga drowing han iyo kalo, nagsusumat kun ano hi Jose. **Graphic organizer** an tawag hini. Usa ini nga maupay nga paagi hin pagpakita ngan pagpadagmit nga makuha dayon an imo mga ideya.

Para mas makilala nimo an imo kalugaringon, hunahunaa ngahaw an imo mga paborito nga butang. Igpakita ini hin usa nga **graphic organizer** nga kamot nga pareho an ada ha ubos. Igdrawing ini ha papel an nga mga butang dida han usa nga kamot sugad han imo paborito nga buruhaton, pagkaon ngan suok nga sangkay. Igsurat gihapon dinhi an imo ngaran ngan edad.

An Akon mga Paborito nga Butang ngan Suok nga Sangkay

Pag-admi an **graphic organizer**.

Kahuman buhaton ini nga **graphic organizer**, paghimo kamo hin grupo nga may napulo nga kaapi. Diskubreha kun may ada han iyo kagrupo eksakto nga magkapareho an sulod han **graphic organizer**.

Kay ano nga waray mga baton nga eksakto nga pareho gud han imo?

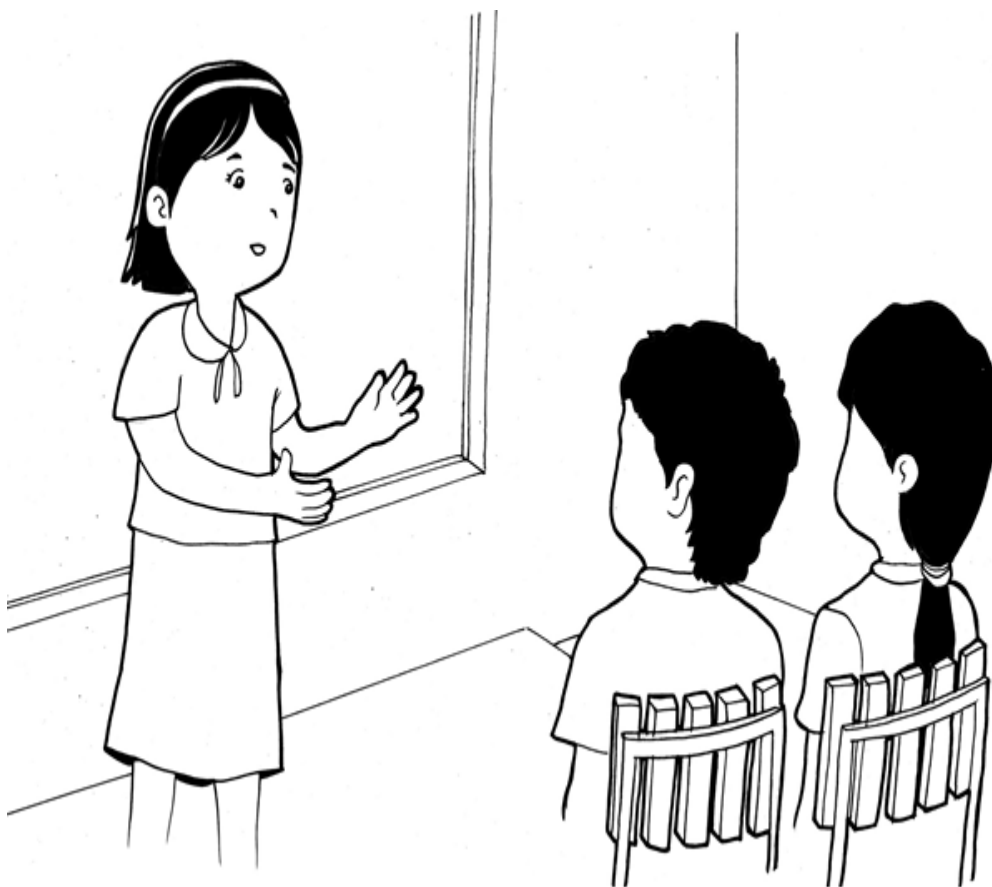
Tigamni

Naiiba ka. May ada ka mga kinaiya nga iba gud han imo mga kaeskwela. Ini nga mga kinaiya nagpapakilala ha imo. Kinahanglan nga igpadayon nimo an pagbuhat han maupay nga mga kinaiya.

Leksyon 2: Pagpapaangbit han Kalugaringon nga Istorya ha Kinabuhi

TINIKANGAN

Leksyon 2.1: Ha Akon Pagdako

Paghunahunaa

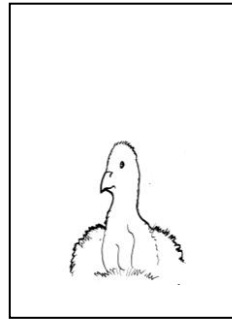
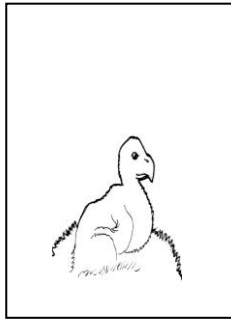
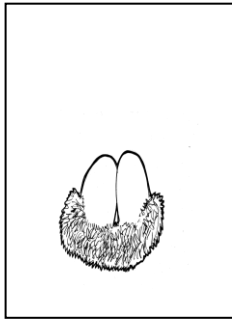

Ano an mga butang nga nagbabag-o?

Buruhaton 1

Kitaa an mga ladawan han usa nga agila.

An Pagtubo ngan Pagbag-o han Usa nga Agila

Ano an imo nakit-an nga pagbabag-o han agila tikang ha siyahan nga ladawan ngadto han urhi nga ladawan?

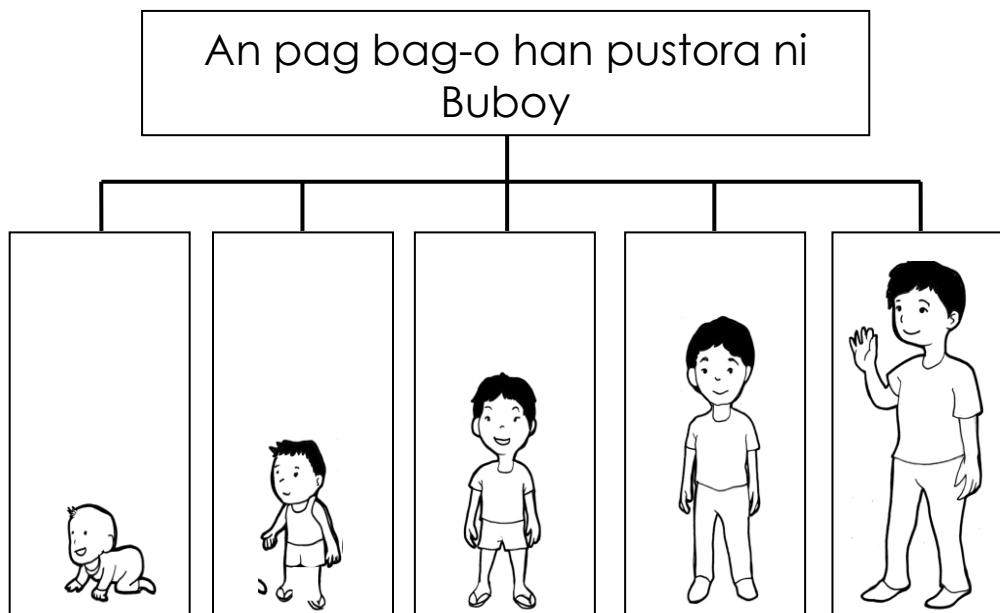
May nahibabaroan ka pa ba nga iba nga hayop o mananap nga nag-iiba an hitsura?

Ano an pagkakapareho han pagbabag-o nga nahitatabo ha tawo ngan hayop nga ginhisgutan ha klase? Ano man an pagkakairigba?

Kitaa an duha nga badlis han kaagi o **timeline**.

Buruhaton 2

Pag-admi an badis han kaagi o **timeline** nga nagpapakita han pagbag-o han pustora nira Buboy ngan Mimi.

Igsumat an mga badlis han kaagi o **timeline** han kabag-uhan han pustora nira Mimi ngan Buboy.

Ano an imo mga nakit-an nga kabag-uhan nga iginpakita han mga ladawan han duha nga badlis han kaagi o **timeline**?

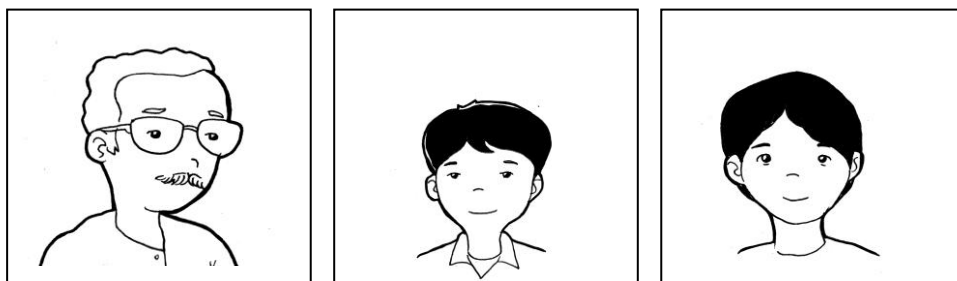
Ano an imo nakit-an nga pagbabag-o han mga pustora nira Mimi ngan Buboy?

Ha ano nga edad nagtikang an badlis han kaagi o **timeline**? Diin ini nahuman?

Hira Mimi ngan Buboy pa ba an ipinakikita han urhi nga drowing han mga badlis han kaagi o **timeline**? Kay ano nga nagbag-o an ira pustora?

Ngatanan ba nga mga tawo nag-aagi hini nga kabag-uhan?

Pag-admi an mga nasunod nga mga ladawan. Guntinga ngan igpadukot ha kahon base han pagkasunod-sunod han mga pagbabag-o nga nahinanabo han pustora han usa nga tawo.

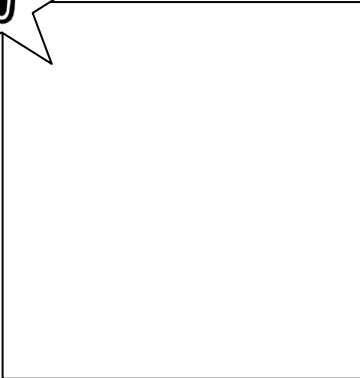
Ngaran: _____

Grado: _____ Petsa: _____

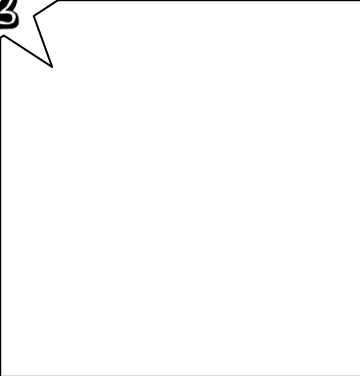
An mga Pagbabag-o nga Nahitatabo han Pustora hin Usa nga Tawo

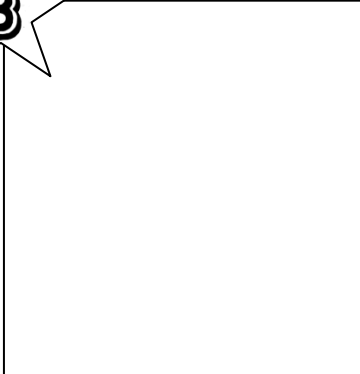
1

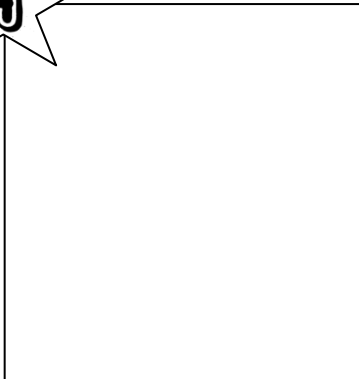
2

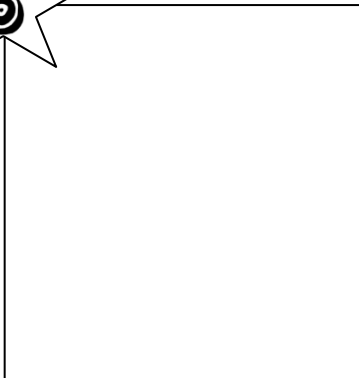
3

4

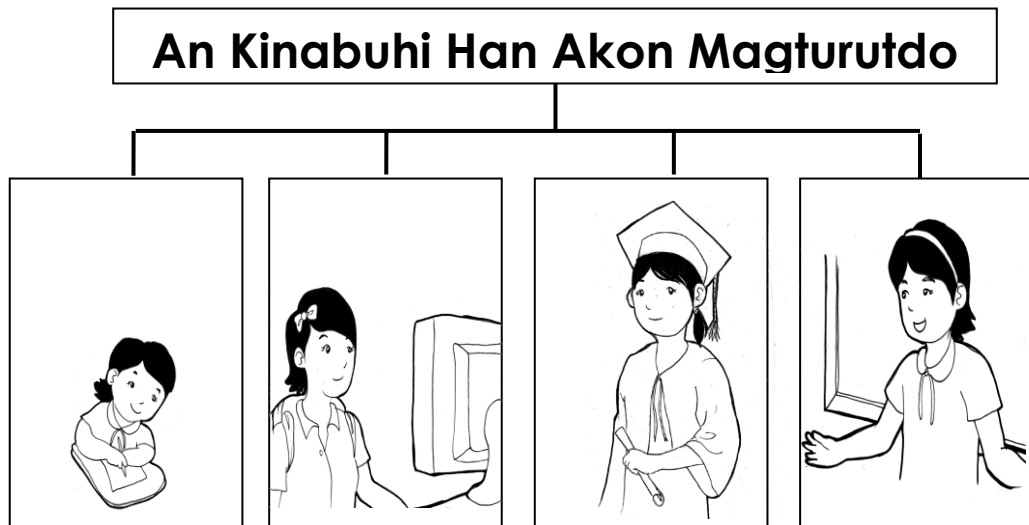

5

Buruhaton 3

Pamati hin maupay han ginyayakan han magturutdo. Magsusumat hiya han mga pagbag-o nga naagian han iya kinabuhi. Kitaan badlis han kaagi o **timeline** han iya kinabuhi.

Igsumat an mga pagbag-o nga nahinabo ha imo kinabuhi.

Tigamni

An kada tawo naagi hin pagbag-o ha iya pangawas o pisikal nga hitsura, panhunahuna ngan mga buruhaton.

Leksiyon 2.2. An Pagbabag-o Han Akon Kalugaringon

Paghunahunaa

Ano an pagbag-o nga nakit-an nimo tikang han imo katawo hasta yana nga imo edad?

Buruhaton 1

Kitaa an imo kalugaringon ha espiho. May ada ba pagbabag-o ha imo nawong o lawas tikang hadto han gutiay ka pa? Kay ano nga imo ini nasiring? Pagdara hin imo retrato han gutiay ka pa ngan an retrato mo yana. Pabulig ha imo mga kag-anak.

Ipaistorya ha imo mga kag-anak o

magmarangno an kabag-uhan nga ira nakita ha imo tikang han pag-ankan ha imo ngada yana.

Ano an mga pagbaba g-o ha akon?

Anak! Damo an mga pagbabag-o ha imo tikang ka matawo.

Kun waray mo retrato, pabulig pagdrowing han imo kalugaringon tikang han pag-ankan ha imo ngada yana.

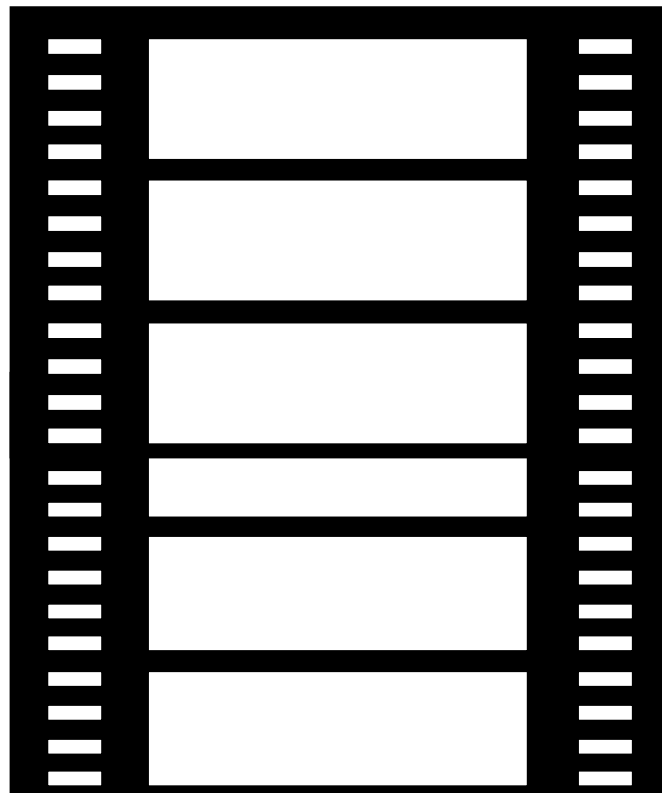
Tikang han imo nahibaroan nga impormasyon tungod ha imo, paghimo hin badlis han kaagi o **timeline** han mga importante nga nahitabo han imo kinabuhi. Igdrowing o igpadikit ha **film strip**.

Igsumat ha klase an mga pagbabag-o nga nahitabo ha imo kalugaringon base han imo **timeline**.

Ngaran: _____

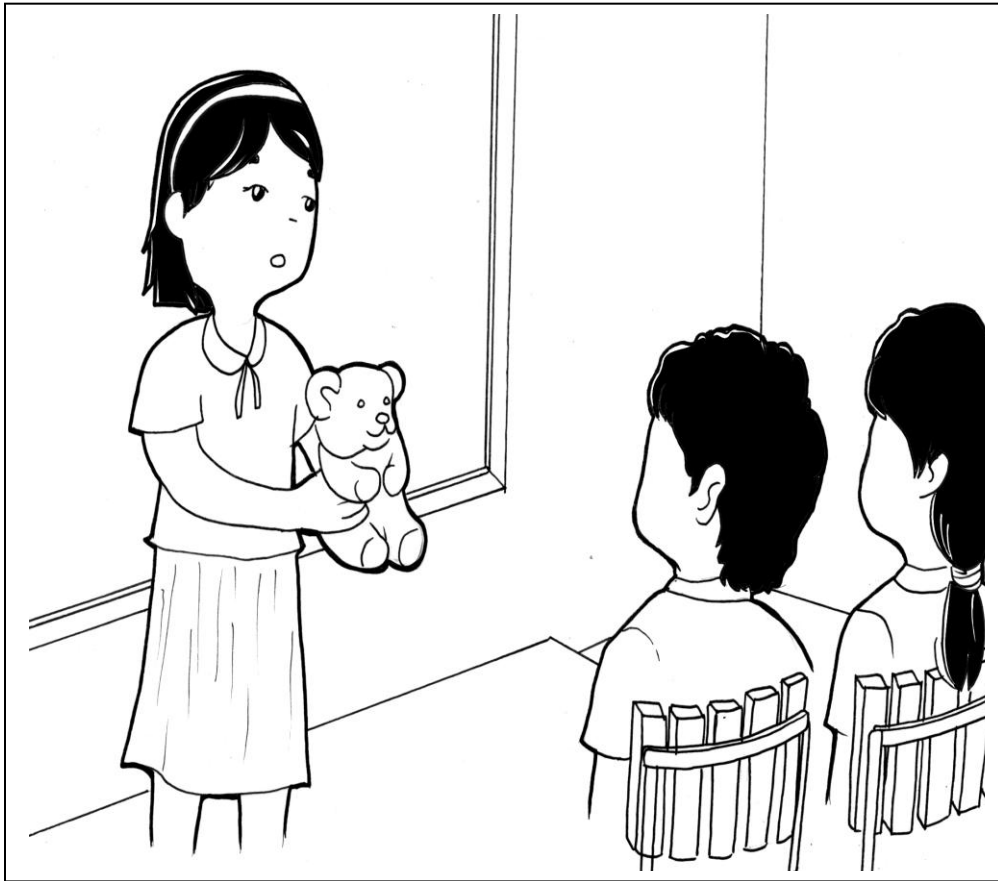
Grado: _____ Petsa: _____

An mga Importante nga Panhitabo han Akon Kinabuhi

Buruhaton 2

Ipakita ha imo kaeskwela an gindara nimo nga mga gamit ngan pabatia hira han istorya han imo kinabuhi. Igsumpay ini ha badlis han kaagi o **timeline** nga imo ginhimo ha Buruhaton 1.

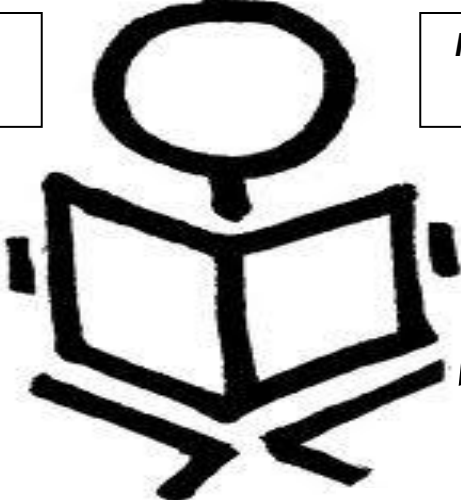
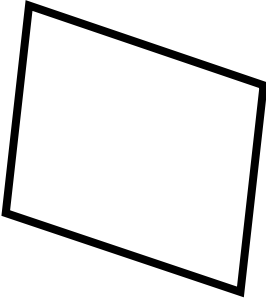
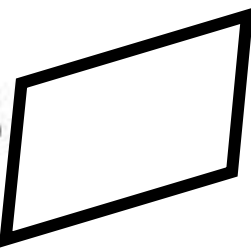
Buruhaton 3

Ano an mga butang nga nagbag-o ha imo kalugaringon tikang han imo katawo ngada yana? May ada ba mga butang nga aada ha imo nga waray magbag-o ha paglabay han panahon? Ha bulig han imo magtutudo o kaganak, igsurat an imo baton ha sulod han kahon.

An mga Butang nga Nagpabilin ngan Nabag-o ha Akon Kinabuhi

Ngaran: _____

Grado: _____ Petsa: _____

Mga bagay na nanatili		Mga bagay na nagbago
		

Tigamni

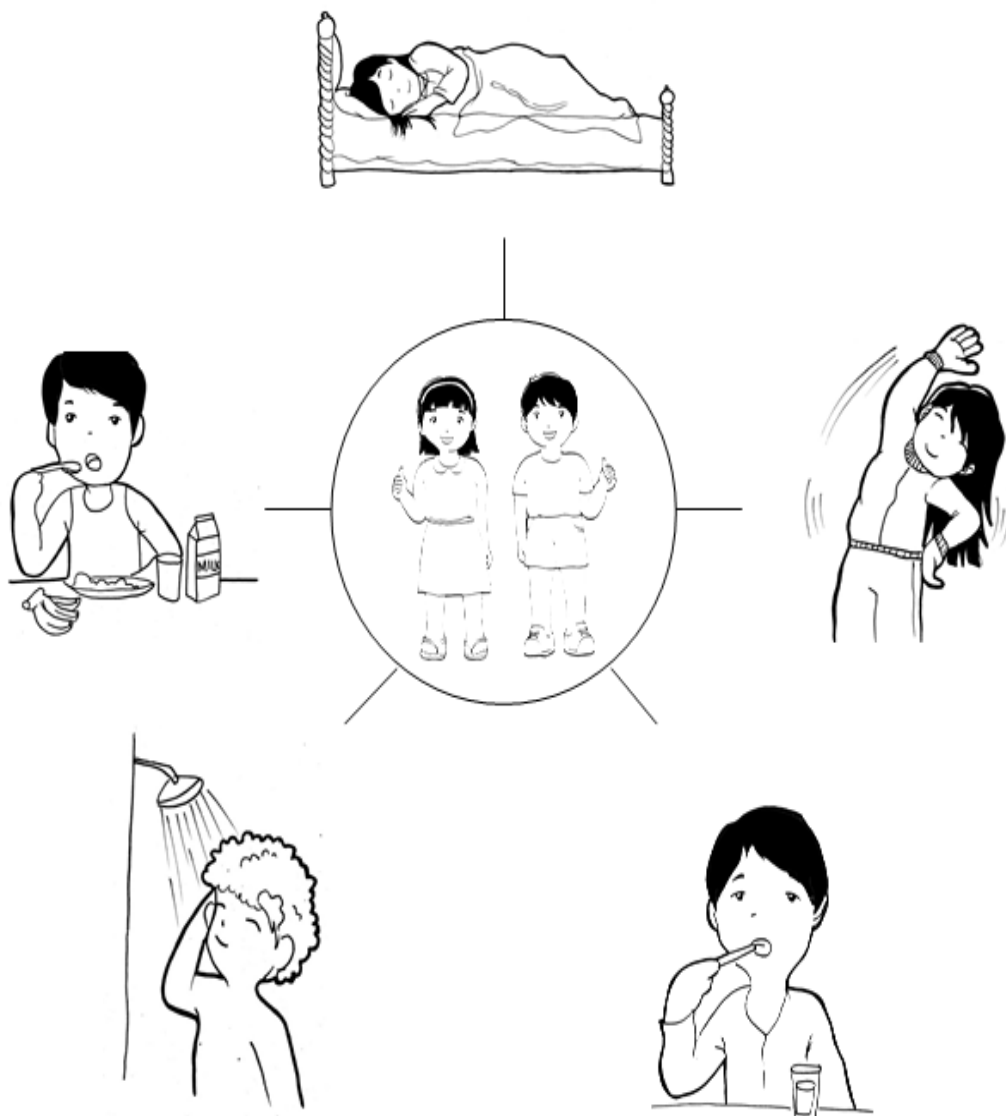

An kada bata naagi hin kabag-uhan ha pisikal nga hitsura o mga buruhaton samtang nagtutubo.

Hini nga kabag-uhan may ada mga butang nga nagpapabilin pareho han ngaran ngan petsa han iya kaadlawan.

Leksyon 3. Paghatag Hin Importansiya Ha Kalugaringon

TINIKANGAN

Leksyon 3.1. An Pag-ataman Han Akon Lawas

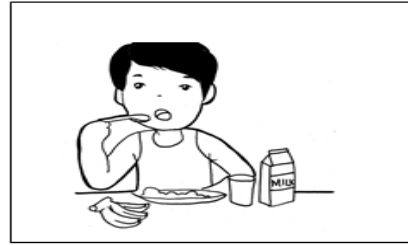
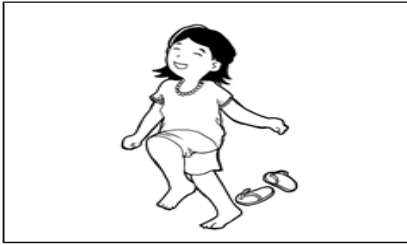
Paghunahunaa

Ha ano nga paagi gin-aataman mo an imo lawas?

Buruhaton 1

Kitaa an mga drowing nga aada ha sulod han kahon. Igsurat ha **notebook** an mga numero ngan butangi hin tsek (✓) an drowing nga nagpapakita han angay nga pag-ataman han lawas ug butangi hin ekis (X) an diri angay pag-ataman han lawas.

Tigamni

Kinahanglan an pag-ataman han iyo lawas. May iba-iba nga mga buruhaton nga imo mahihimo basi pirmi makusog an imo lawas.

Leksyon 3.2. An Pagpauswag Han Akon Abilidad

Paghunahunaa

Ha ano nga pamaagi mapapauswag mo an imo abilidad?

Buruhaton 1

Kilala ba nimo an bata ha retrato?

Pamatii an istorya han iya kinabuhi.

Kay ano nga nabuta hi Roselle?

Ano an imo gin-abat kahuman nimo hibaroi an istorya han kinabuhi ni Roselle?

Ano nga mga kadaugan an iya nakarawat?

Ano an iya mga ginbuhat basi magin maupay hiya nga eskwela?

Ano an mga mag-upay nga iya kinaiya an pwede nimo masubad?

Buruhaton 2

Butangi hin baton an mga blangko.

Ako hi

_____.

Akos ko _____.
(Igsurat an imo kaya nga abilidad)

Basi ako magin mas maupay, hin ako in

_____.

Tigamni

Kinahanglan pauswag an imo abilidad. May ada magkaiba-iba nga buruhaton nga pwede nimo buhaton basi mapauswag an imo abilidad.

Leksyon 3.3. An Akon mga Hingyap

Paghunahunaa

Ano an mga karuyag nimo buhaton ngan tumanon ha imo kinabuhi?

Buruhaton 1

Kitaa an mga retrato.

Haja Amina
Appi
(Makarit
nga
Paraglara)

Lea Salonga
(Makarit nga
magkaranta)

Socorro
Ramos
(Tag-iya han
National Book
Store)

Josette Biyo
(Makarit nga
maestra,
International
Intel
Awardee)

Kenneth
Cobonpue
(eksperto
nga
maghirimo
hin
muwebles)

Manny
Pacquiao
(Makarit nga
boksingero)

Tony Tan
Caktiong
(Makarit nga
negosyante,
tag-iya hin
usa nga sikat
nga
restawran)

Jose Rizal
(Bantog ng
bayani han
nasyon)

Ini nga mga tawo nag-agi gihapon pagkabata pareho ha imo. Ha ira panlimbasug, natagamtaman nira an ira mga hingyap.

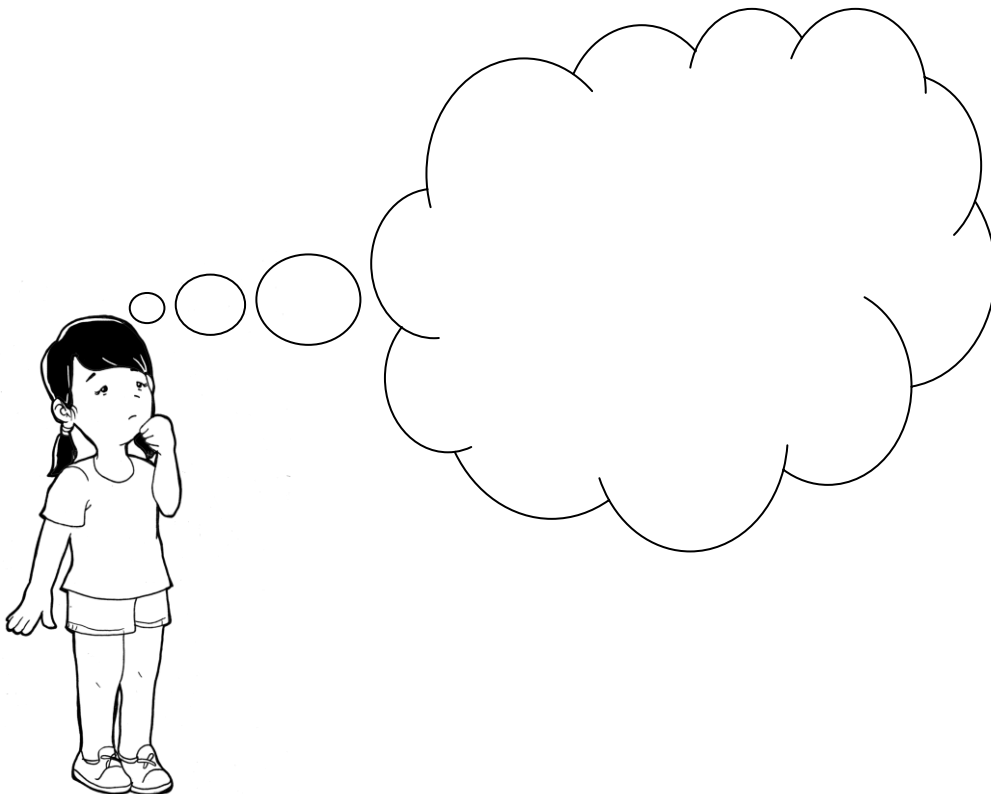
An **hingyap** in mga butang nga karuyag mo buhaton ngan makab-otan ha kinabuhi.

Ano an imo mga hingyap?

Buruhaton 2

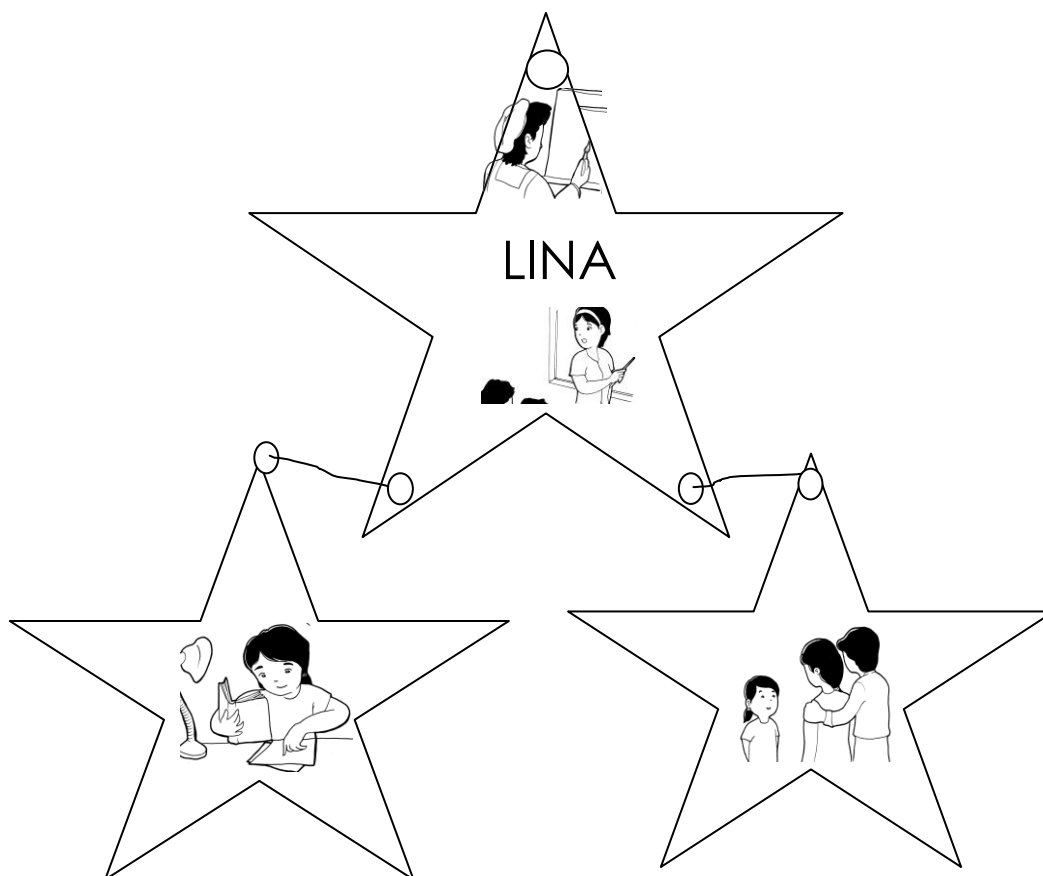
Piyonga an imo mata. Paganaha an imo imahinasyon. Ano an imo bubuhaton baynte (20) ka tuig tikang yana?

Igdrowing ha sulod han dampog an imo inop/hingyap ha imo kalugaringon baynte (20) katuig tikang yana.

Buruhaton 3

Kitaa an drowing han dako ngan gudti nga mga bituon. Igsurat ha butnga han dako nga bituon an imo ngaran. Ha tagliligid, igdrowing an mga butang nga nagpapakita han imo hingyap. Ha duha nga gudti nga mga bituon, igdrowing an mga buruhaton nga kinahanglan nimo buhaton basi magmalinampuson an imo hingyap. Kitaa an pananglitan ha ubos.

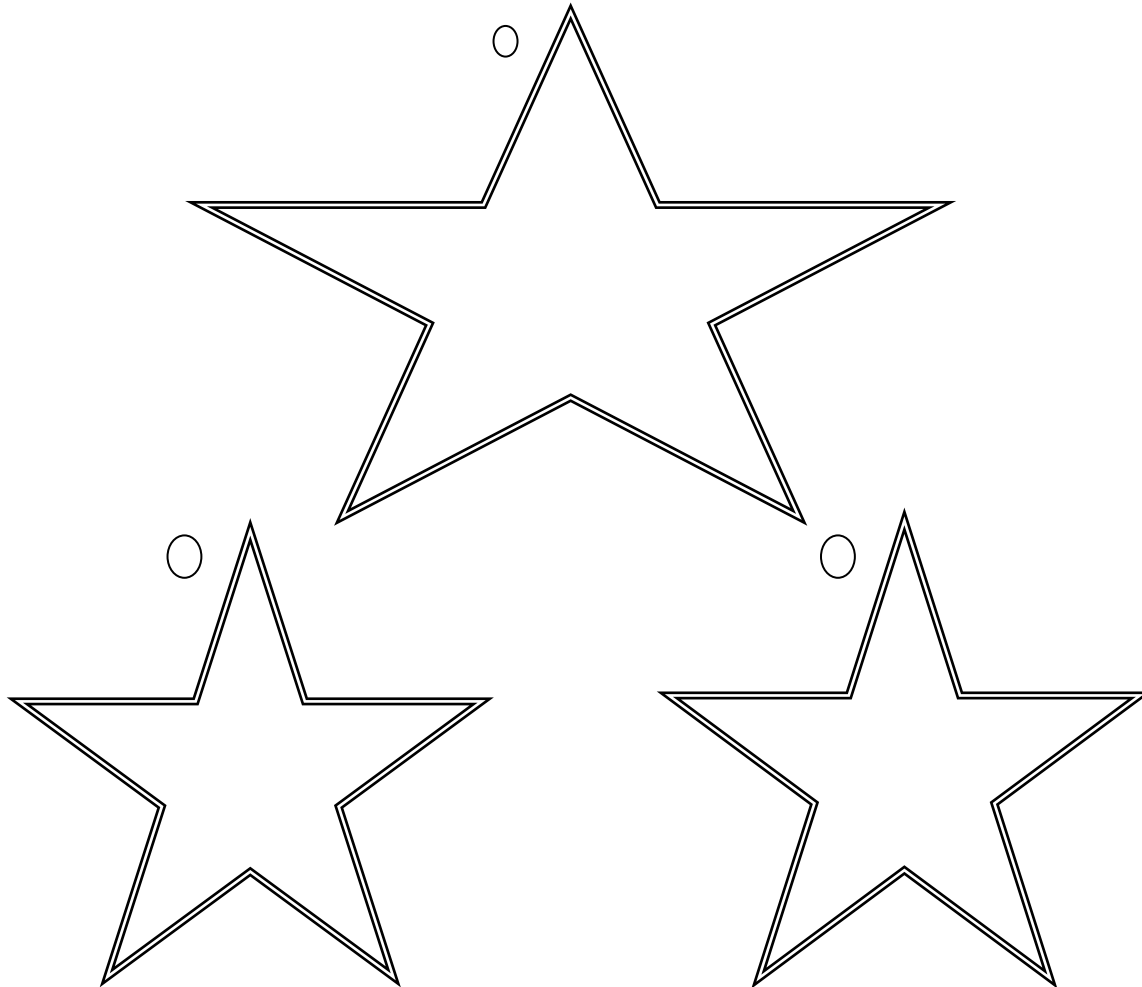

Buhu-i an gudti nga mga bituon pareho han drowing ha ubos ngan butangi hin higot. Buhui gihap an dako nga bituon ngan ihigot an gudti nga mga bituon dida han mga ligid. Igsang-at ini ha bintana bulig an imo magturutdo.

Ngaran: _____

Grado: _____ Petsa: _____

An Akon mga Hingyap

Kinahanglan ba para ha imo an imo hingyap?
Kay ano nga kinahanglan magkamayada
hingyap an usa nga tawo?

Tigamni

An kada bata may kalugaringon nga hingyap. May mga kinahanglan buhaton para maabot an imo hingyap.

An Akon mga Nabuhat ngan Nahibaroan

Direksyon: Pamati han babasahon han magturutdo. Butangi hin tsek (✓) an kahon han angay nga baton.

Estudyante Magturutdo

1. Nasunod ko an mga direksiyon		
2. Nagamit ko an akon mga kinaadman ha Arte o sining		
3. Nagpapaangbit ako han akon istorya ha mga kaeskwela ko.		
4. Namamati ako han istorya han akon magturutdo		
5. Nakakapagkumpara ako hin iba nga mga butang		
6. Naisusumat ko an mga butang nga karuyag ko		
7. Naisusumat ko an mga butang nga may ada kalabutan ha akon kalugaringon .		
8. Nakapaghahatag ako hin importansiya han akon kalugaringon		

Nahimo ko ini nga mga butang:

Estudyante Magtuturdo

1. Naisumat ko an mga basaranan nga impormasyon ha akon kalugaringon.		
2. Naisiring ko an mga butang nga karuyag ko .		
3. Naikumpara ko an akon pisikal nga kalugaringon nga pangilal-an ngan mga ginagian ha akon mga kaeskwela.		
4. Igindadasig ko an akon mga pangilal-an.		
5. Nakapaghimo ako hin collage .		
6. Nakapaghimo ako hin badlis han kaagi o timeline .		
7. Nakapaghimo ako hin graphic organizer .		
8. Natutuhay ko an mga drawing base han angay nga pagkasunod-sunod.		

Nahibabaroan ko ini:

EstudyanteMagtuturdo

1. Nahibabaroan ko nga naiiba ako.		
2. Nahibabaroan ko nga may mga butang nga nababag-o ngan diri nababag-o ha akon kalugaringon.		
3. Nahibabaro ako pagdasig ngan paghatag hin importansiya han akon kalugaringon.		
4. Nahibabaro ako pagrespeto han mga panggawas nga pangilal-an han akon kaeskwela.		
5. Igindadasig ko an akon pamilya.		

Mga Komento han Magtuturdo:
